

propriu: *tyrluváty* „a opri turma și a o grămădi laolaltă (*Żelechowski*, 964, *Hrinčenko*, 262, *Ukr.-russk.slovar'*, 45, cu menț. „învechit“ și „figurat“), cu suf. *-uvá-ty*, vezi § 33; *tyrluvátys'a* „a se opri cu vitele pentru repaus“ (*ibid.*).

týryty 1° „a vîrî“; 2° „a tîrî“. Termen cunoscut și în limba literară (*Hrinčenko*, 262, *Ukr.-russk.slovar'*, cu menț. „colocvial“). Etimol.: < rom. *a tîrî* „id.“ < v.sl. *trěti* (*Scheludko*, 143). Singura ilustrare citată de B. Hrinčenko în dicționarul său este legată de păstorit, ceea ce întărește etimologia propusă de D. Scheludko: *vovk ovečku tyryt'* „Lupul tîrăște o oaie“ (*ibid.*).

U

úra „răutate“. Cuvînt specific pentru graiurile huțule — scrie F.T. Žylko fără a-i arăta proveniența (*Žylko*, 96). Etimol.: < rom. *ură* < *a urî* < lat. **horriere*. Împrumut afectiv.

urétno „urît“, „trist“, „plictisitor“ — în Galiția (*Hrinčenko*, 350: *samomú urétno v xáti* „Singur e urît în casă“). Etimol.: < rom. *urît* „id.“ < *a urî* < lat. **horrire* (Șăineanu, *Istoria*, 275, *Candrea*, 409, *Scheludko*, 144), prin rom. dial. *urăt*. Vezi și *urýtnyj*.

úrda 1° „brînză din zer fiert“; 2° „borhot din sămînță de cînepă sau de mac, pentru colțunași sau plăcinte“ — în graiurile carpatice, nistriene, de stepă (*Hrinčenko*, 259, *Malecki—Nitsch*, h. 176, „lepszy gatunek żętycy, z wierzchu kotla“, în p.c.: 8, 10, 11, 21, 36—39 ș.a., *Dzendzelivs'kyj*, *Vivčars'ka lekyska*, 10, *Horbatsch*, *Romaniv*, 35). Etimol.: < rom. *urďă*, care are sensul 1° (*Miklosich*, *EWsl.*, 372, *Kalužniacki*, 20, Șăineanu, *Istoria*, 274, *Scheludko*, 129, *Nandriș*, 143, *Crâncjală*, 444, *Vasmer*, *REW*, III, 188, *Dzendzelivs'kyj*, *Nazvy moločn. prod.*, 83, *Izoglosy*, 17, *Rosetti*, V, 121), cunoscut și în arom.: *urďă* „id.“ (*Papahagi*, 1087). Despre originea termenului în română, rămasă obscură, s-a scris mult (vezi *Rosetti*, II, 120—121). Var.: *vúrda*, cu *v-* protetic (vezi § 23); *hurdá*, cu *h-* protetic (vezi § 23) și cu deplasarea accentului pe *-a*. Derivate: *vurd'ányj* „de urďă“, cu suf. adjectival *-ány-j*, vezi § 31; *vurd'anýk* „vas pentru urďă, la stîină“, cu suf. *-anýk*; *vurdýtys'a* 1° „a se brînză“ (despre lapte); 2° „a lua o mină acră“ (despre oameni) — în graiurile de vest (Galiția) și de stepă (Herson); *vúrdžden'n'a* „brînzire“.

úrma „locul pe unde se mîină o turmă, plin de urmele picioarelor“, „drum bătătorit de vite“ (*Hrinčenko*, 351). Etimol.: < rom. *urmă* < lat. *orma* (*Candrea*, 400, *Scheludko*, 144, *Šarovol's'kyj*, 55, *Rosetti*, V, 121).

urýtnyj „urît“ („deformis“). Etimol.: < rom. *urît* < *a urî* < lat. **horrire* (*Miklosich*, *Fremdwörter*, 62), cu suf. adjectival *-n-yj*, vezi § 31. Cf. și *urétno*

V

váda „șanț“, „canal“ — în graiurile de stepă. Etimol.: < rom. *vad* < lat. *vadum* (*Rudnyc'kyj*, s.v.). Despre *-a*, vezi § 26.

vádro „unitate de capacitate“ — în graiurile bucovinene. Etimol.: < rom. *vádră* „id.“ < sl. de sud *vědro* (*Scheludko*, 128). Originea rom. se cunoaște după accent, cf. ucr. com. *vidró* „căldare“, și după labiala depalatalizată *v* < *v'* înainte de *ě* (jat'), cf. rom. *nevastă* < *nev'ástă*, *izmână* < *izm'ánă* etc.